

גיטין לו

מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילין העם כל מה שירצו.

הלל תיקן לדורו או לכל הדורות

איבעיא להו כי התקין לדריה הוא דתקין או דלמא לדרי עלמא נמי? נפקא מינה לבטוליה - לדרי עלמא נמי תקין - אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמין

ת"ש דאמר שמואל לא כתבינן פרוסבול אלא אי בבי דינא דסורא רב אי בבי דינא דנהרדעא שמואל - ואי סלקא דעתך לדרי עלמא, בשאר בי דינא נמי לכתבו! משמע דוקא ב"ד של רב ושמואל, שהם מיוחדים, שיכולים לתקן תקנה חדשה, אבל שאר בתי דינים לא. קמז

(דחיה) כי תקין הלל לדרי עלמא כגון בי דינא דידיה וכתב אמי ורב אסי, למרות שאין כ"כ חשובים כמו דרב ושמואל, דאלימי לאפקועי ממונא אבל לכולי עלמא לא **ת"ש** דאמר שמואל הא פרוסבלא עולבנא דדייני הוא אי אישר אחזיק

חיל כח אבטליני - והא אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חברו! (דחיה) הכי קאמר אם אישר חיל יותר מהלל אבטליניה ורב נחמן אמר אקיימנה - אימא ביה מילתא אושיב ב"ד ואתקין דסתם מלוין יהו כמסורין שטרותיהן לב"ד דאע"ג דלא כתוב ככתוב דמי. [למסקנה הגמרא לא פשטה הספק]

איבעיא להו האי עולבנא לישנא דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא לא עשאוהו אלא לנחת הדיינים, שלא יטריחו להגבות מלוותיהם לפני שביעית. נפק"מ: אי אישר חיל אם יכול לבטל.

ת"ש [חוצפה] דאמר עולא עולבה כלה שזינתה בקרב חופתה אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא עד שהמלך במסבו בחופתו נרדו בושם נתן ריחו עזב ריחו הטוב אמר רבא עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתיב הסריח תנו רבנן הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין, עושין מצות מאהבה המקום ושמוחין ביסורין עליהן הכותב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

לשון פרוסבול

אמר רב חסדא פרוס בולי ובוטי - אות ל' מתחלף באות ט'. קמח
בולי אלו עשירים ושברתי את גאון עוזכם - אלו בולאות שביהודה
בוטי אלו העניים דכתיב העבט תעביטנו
אמר ליה רבא ללעזא מאי פרוסבול א"ל פורסא תקנה דמילתא
יתומים

תני רמי בר חמא יתומין אין צריכין פרוסבול דר"ג ובית דינו כלומר נשיאי ישראל שבכל דור ודור אביהן של יתומין ועל ממונם והיו שטרותיהן כמסורים לב"ד.

אמלוא על המשכון דמוסר שטרותיו הוי מטעם דהפקר ב"ד היה הפקר אלא דאקרא קסמין לה: קמי תוספות ד"ה ותקון רבנן דתשמת זכר לשביעית. והא דלא תקון נמי יובל זכר ליובל משום קמי פני יהושע קמי מהרשא

ניתן לקבל את סיכומי 'סקלה וטריה' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

[משנה] העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם

מפני תיקון העולם, דאורייתא הוא דכתיב וכתוב בספר וחתום! א. רבה: לרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי - תקינו רבנן עדי חתימה דזמנין דמייתי סהדי אי נמי זימנין דאזלי למדינת הים.

ב. רב יוסף: אפי' תימא לר' מאיר - התקינו שיהא עדים מפרשין שמותיהן בגיטין מפני תיקון העולם שמאחר שיתפרשו שמותם יחזרו אחר יודעיהם ומכירהם להעיד על כתב ידם כדתניא:

בראשונה היה כותב אני פלוני חתמתי עד. אם כתב ידו יוצא ממקום אחר, כשר ואם לאו, פסול - אמר רבן גמליאל תקנה גדולה התקינו שיהיו מפרשין שמותיהן בגיטין מפני תיקון העולם

הגמרא מביאה שחכמים יכולים לחתום בסימנא - כגון: רב צייר כורא ורבי חנינא צייר חרותא ענף של דקל... - דבקיאיין סימניהו, והודיעו לבריות שאלה חותמיהן בדיסקי שטרי שאלות ותשובות ושלומות.

פרוסבול

נתן התם פרוסבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' עמד והתקין פרוסבול.

זה הוא גופו: מוסרני לכם פלוני דיינין שבמקום פלוני את שטרותי שאתם תהיו נוגשים ואני לא אגוש ולקמן מוקי דיש כח בידם להפקיע ממונו של זה וליתן לזה במקום שיש סייג ותקנה שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים למטה או העדים

התקין הלל דלא משמטא - למה אין זה עוקר דבר מן התורה קמי (אבי ורבא)

א. אביי בשביעית בזמן הזה דרבנן - ורבי היא שאומר וזה דבר השמיטה שמוט שתי שמיטות: שמיטת קרקע ושמיטת כספים. בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים בזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים ואע"ג דהלל בבית שני הוה סבירא ליה לאביי דבבית שני הואיל ולא היה יובל נוהג לא נהגו שמיטין מדאורייתא, ודאמרינן בערכין (דף לב:): מנו יובלות לקדש שמיטין מדרבנן. וכתב תלמידי רבינו יצחק הלוי, שכן מובא בירושלמי (גיטין) "זה דבר השמיטה שמוט" אחת שמיטת יובל ואחת שמיטת שביעית. אכן יש מחלוקת בזה, דבת"כ כתוב דשביעית נוהג בזמן שאין יובל נוהג.

ותקינו רבנן בזמן הזה דתשמת זכר לשביעית קמי שלא תשכח. ראה הלל שנמנעו העם מלהלוות זה את זה עמד והתקין פרוסבול.

הגמרא מביא שתי תירוצים, למה לא נחשב הלואה גזלן, שהרי דמדאורייתא לא משמט:

1. אביי שב ואל תעשה הוא

ב. רבא לעולם בין לרבנן דאמרי שביעית להשמטת בזמן הזה דאורייתא, ותקין הלל דלא תשמט, בין לרבי דאמר לאו דאורייתא ואמור רבנן דתשמת (כמו שתיירץ אביי בעמוד א), לא תיקשי, שבממון אין כאן עקירת דבר מן התורה במקום סייג וגדר דהפקר ב"ד הפקר.

מקור - בית דין הפקר

- ר' יצחק: באנשי כנסת הגדולה כתיב וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהלה הגולה
- רבי אליעזר אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות הוי ליה למכתב המטות. וכי מה ענין ראשים אצל אבות - מה אבות

קמי תוספות ד"ה מי איכא מידי דמדאורייתא משמט שביעית ותיקן הלל דלא משמט. השתא לא בעי רבא לשנויי אהך קושיא דהפקר ב"ד היה הפקר כדמשני בתר הכי משום דקשיא ליה דלא היה לו להלל לעקור שביעית שהיא דאורייתא ואע"ג דדרשינן בספרי ואשר יהיה לך את אחיך תשמת ירך (דברים טו) ולא של אחיך בידך מכאן אמרו המלוה חבירו על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמיטין מ"מ לא היה לו לעשות תקנה ללמד לעשות כן שביטל בכך השמטת כספים שזוהי תורה ובקונט" פירש דרבא קאי נמי לשנויי פרכא דהכא ודרשא דספרי עיקרה